

การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร
Internal Supervision in Education Of Small Schools in Taling Chan District
Under Bangkok Metropolitan Administration

วรลักษณ์ ศรีฤๅตา¹ สมบัติ เดชบำรุง²

Received : July 21, 2027

Revised : August 3, 2024

Accepted : September 22, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัด กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร 2) แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ข้าราชการครูในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 66 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม และต่ำสุดคือ ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ

2) แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัด กรุงเทพมหานคร ดังนี้ 1) ส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 2) มอบหมายงานในหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจนและตรงกับความรู้ ความสามารถของครู 3) ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ารับการอบรมพัฒนาเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน 4) อบรมเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทบทวน พัฒนา ปรับปรุง หลักสูตรสถานศึกษา 5) ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

คำสำคัญ : การนิเทศภายในสถานศึกษา, โรงเรียนขนาดเล็ก

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

²อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Abstract

The purpose of this research is to study the leadership levels of educational institution administrators in the 21st century under the Sukhothai Secondary Educational Service Area Office and to study guidelines for developing the leadership of educational institution administrators in the 21st century under the Sukhothai Educational Service Area Office, Sukhothai Secondary School. The sample group consisted of 285 teachers in educational institutions under the Sukhothai Secondary Educational Service Area Office. Instruments used in the research are a questionnaire and structured interview. Statistics used in data analysis are frequency, percentage, average, standard deviation and analyze content.

The research results found that

1. Overall, the leadership of educational institution administrators in the 21st century is at a high level. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was the participation aspect, followed by the vision aspect. and the lowest is morality and ethics.

2. Guidelines for developing leadership of educational institution administrators in the 21st century under the Sukhothai Secondary Educational Service Area Office, consisting of 5 elements, 6 guidelines as follows: 1) Apply technology in management 2) Require teachers to develop Innovation in teaching and learning each year 3) Administrators can set objectives. Goals in Manage information technology in the digital age within educational institutions. 4) Provide opportunities for teachers and personnel to participate in joint thinking, joint action, joint decision-making, and joint problem solving. 5) Encourage collaboration among teachers and personnel, and 6) Conduct training. Training on morality and ethics in using technology for teachers and personnel.

Keywords : Leadership in the 21st Century, Educational Institution Administrators, Sukhothai Secondary Educational Service Area

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การพัฒนามนุษย์กับการปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ต้องทำคู่กันไป ซึ่งขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 22 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งการประกันคุณภาพภายในเป็นการประเมิน ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากบุคคลภายในสำนักงานเขตพื้นที่ ได้มีการประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในทุกปี และยังมีการประกันคุณภาพภายนอก เป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการติดตามและตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางการศึกษาในแต่ละระดับ ซึ่งประเมินโดย สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เพื่อเป็นการประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิผล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562, น. 2) การนิเทศเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับหน่วยงานทุกระดับ โดยเฉพาะการนิเทศภายในสถานศึกษา (Education Supervision in School) เนื่องจากเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่ชัดเจนภายในสถานศึกษา ด้วยผู้นิเทศการศึกษาที่เป็นบุคลากรภายในสถานศึกษาเอง ถือเป็นจัดการนิเทศการศึกษาที่สามารถจัดขึ้น เพื่อทดแทนการนิเทศการศึกษาจากผู้นิเทศการศึกษาจากภายนอกได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีจำนวนมากทำให้การนิเทศการศึกษาจากหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ แต่การนิเทศภายในสถานศึกษาที่ดำเนินการโดยบุคลากรภายในสถานศึกษานั้นจะสามารถทำได้อย่างสม่ำเสมอและย่อมทราบถึงสภาพปัญหาและความต้องการอย่างแท้จริงของครูและบุคลากรภายในสถานศึกษานั้นได้อย่างชัดเจน (นุชนรา รัตนศิริระประภา และประเสริฐ อินทร์รักษ์, 2560, น. 199) ประกอบกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้เป็นความเข้าใจความสามารถและสมรรถนะเพื่อการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน เนื่องจากต้องเตรียมคนไปเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว เพื่อไปเป็นคนที่ใช้ความรู้ความสามารถ และเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ซึ่งบุคคลที่มีทักษะที่จำเป็นและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานเท่านั้นจึงจะประสบความสำเร็จได้ หากบุคคลยังขาดการพัฒนาทักษะที่สูงขึ้นในศตวรรษนี้ ก็จะทำให้ไม่ทันต่อโลกและตลาดแรงงาน ดังนั้น ทักษะที่สำคัญที่สุดในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นทักษะของการเรียนรู้ คนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะสูงในการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งบุคคลสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิต และปรับตัวให้สามารถเชื่อมโยงองค์ประกอบของการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สิทธิพล อาจอินทร์, 2563, น. 48) ดังนั้น เมื่อประเทศต้องการพัฒนาคน และการศึกษาก็เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพของบุคคล จึงควรปูพื้นฐานการพัฒนาบุคคลโดยมุ่งเน้นไปที่กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน โดยใช้กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่เป็นวิธีการสำคัญอย่างหนึ่งในการบริหาร การศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สูงขึ้นเพราะเป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานภายในโรงเรียนสามารถปฏิบัติงานในขอบเขตที่ตนเองรับผิดชอบให้ประสบความสำเร็จ เป็นไปตามมาตรฐานและสอดคล้องกับระเบียบวิธีการดำเนินงานที่กำหนดไว้

ปัญหาการวิจัย จากการสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายการศึกษา เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้ดูแลและให้คำปรึกษา เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร และมีส่วนร่วมใน

การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การปฏิบัติการณ์เทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ยังไม่สามารถปฏิบัติการณ์เทศภายในสถานศึกษาอย่างจริงจังตามแผนปฏิบัติงานนิเทศภายในสถานศึกษาได้ เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร แต่ละโรงเรียนมีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาทางวิชาชีพของครูที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา ในประเด็นต่อไปนี้ 1) การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง ครูมีความต้องการในด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถที่จะจัดหาสื่อตามความต้องการของครูได้ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับงบประมาณของทางโรงเรียน และทางโรงเรียนยังไม่มีบุคคลภายนอกมาให้การสนับสนุนในเรื่องดังกล่าวจึงทำให้โรงเรียนมีสื่อและเทคโนโลยีที่ไม่เพียงพอกับความต้องการ 2) การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ครูได้รับการมอบหมายงานให้รับผิดชอบการทำงานในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ ในการทำงานร่วมกัน แต่ส่วนใหญ่หน้าที่ความรับผิดชอบการทำงานในทางยังกระจายงานได้ไม่เต็มที่ ยังอยู่ที่คนเดียว จึงทำให้การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่มยังไม่ดีเท่าที่ควร 3) การพัฒนาทางวิชาชีพ ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาด้านวิชาชีพ แต่ยังมีขีดจำกัด ในด้านการพัฒนาตัวเองของครูที่มีความประสงค์ที่จะเข้ารับการฝึกอบรมและพัฒนาทางวิชาชีพในเรื่องทุนส่วนตัว แต่ผู้บริหารยังไม่มีส่งเสริมครูในด้านนี้อย่างเต็มที่ ผู้บริหารยังเน้นการพัฒนาตามนโยบายเป็นหลัก จึงทำให้ครูขาดโอกาสที่จะพัฒนาตนเองในบางส่วน 4) การพัฒนาหลักสูตร ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เนื่องจากการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารสารสนเทศเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไม่ดีเท่าที่ควร ครูจึงขาดความรู้ที่จะนำไปพัฒนา ปรับปรุงสูตรสถานศึกษาของตนเอง 5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ครูในโรงเรียนยังขาดความรู้และทักษะการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ถูกต้อง ครูจึงจัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนที่ไม่มีคุณภาพ ไม่ตรงกับปัญหาที่พบในชั้นเรียน จึงทำให้การแก้ปัญหาการเรียนการสอนในโรงเรียนโดยใช้หลักการวิจัย ไม่เกิดผลกับนักเรียนอย่างแท้จริง

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร และผู้วิจัยมีความสนใจที่จะหาแนวทางเพื่อพัฒนาองค์ประกอบของการนิเทศในด้านต่าง ๆ ในโรงเรียน โดยจัดทำโครงการตามผลของการวิจัยในครั้งนี้เพื่อมุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ผ่านการปฏิบัติงานของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัด

กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

1. การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก
2. แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีพหุแนวทาง

วิธีการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร คือ ข้าราชการครูในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 80 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 66 คน ได้มาโดยการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Robert V. Krejcie, and Daryle W. Morgan.1970, p. 608) จากนั้นผู้วิจัยเทียบสัดส่วนรายโรงเรียน และจับฉลากรายชื่อผู้ให้ข้อมูลตามจำนวนครูที่เทียบสัดส่วนของแต่ละโรงเรียน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน
2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ขอบข่ายและภารกิจการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ประสิทธิภาพตามหลักแนวคิดของกลิคแมน ที่ได้นำเสนอกระบวนการในการนิเทศการสอน 5 ด้าน ดังนี้ (1) การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง (2) การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม (3) การพัฒนาทางวิชาชีพ (4) การพัฒนาหลักสูตร (5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างแรงจูงใจให้ครูเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการทำวิจัยในชั้นเรียน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ดังนี้

เครื่องมือฉบับที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ซึ่งออกแบบในลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ 1) การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง 2) การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม 3) การพัฒนาทางวิชาชีพ 4) การพัฒนาหลักสูตร 5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

เครื่องมือฉบับที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นประเด็นสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งได้มาจากข้อคำถามของแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของแบบสอบถามความคิดเห็น ตอนที่ 1 มาเป็นประเด็นสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร

5. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามโดยแบ่งเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำผลการศึกษามาสร้างเป็นเครื่องมือตามกรอบแนวคิดของการวิจัย ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในการสร้างเครื่องมือตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1967 p. 90) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนเรียงจากค่ามากที่สุดไปหาค่าน้อยที่สุด คือ 5, 4, 3, 2, 1 ดังนี้

- 5 หมายถึง การนิเทศภายใน อยู่ในระดับมากที่สุด มีน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน
- 4 หมายถึง การนิเทศภายใน อยู่ในระดับมาก มีน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน
- 3 หมายถึง การนิเทศภายใน อยู่ในระดับปานกลาง มีน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน
- 2 หมายถึง การนิเทศภายใน อยู่ในระดับน้อย มีน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน
- 1 หมายถึง การนิเทศภายใน อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

2. สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตของเนื้อหาแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและโครงสร้าง (Content Validity) และนำมาหาค่าความสอดคล้องโดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) ได้ค่าความตรงของเนื้อหาและได้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

3. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับข้าราชการในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตบางกอกน้อย สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีบริบทเดียวกัน จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 10 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน

4. นำแบบสอบถามได้คืนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Lee J. Cronbach, 1978, p. 161) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.962

5. นำเครื่องมือที่ได้ผ่านการตรวจสอบและทดลองใช้แล้ว นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยต่อไป

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ถึงผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 8 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืน 66 ฉบับ คิดเป็น 100%

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

2. นำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณหาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปของคอมพิวเตอร์

3. นำค่าเฉลี่ยที่ได้จากแบบสอบถามข้อที่ต่ำที่สุดของแต่ละด้านมาทำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามฉบับที่ 1 ตอนที่ 1 โดยใช้สถิติความถี่ (f) และค่าร้อยละ (Percentage)

5. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามฉบับที่ 1 ตอนที่ 2 โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับการวิเคราะห์แบบสอบถามข้อมูลตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้มาเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสต์ (John W, Best, 1978, p. 190) ดังนี้

- 4.50-5.00 แสดงว่า การดำเนินงานของการนิเทศภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.50-4.49 แสดงว่า การดำเนินงานของการนิเทศภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
- 2.50-3.49 แสดงว่า การดำเนินงานของการนิเทศภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
- 1.50-2.49 แสดงว่า การดำเนินงานของการนิเทศภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
- 1.00-1.49 แสดงว่า การดำเนินงานของการนิเทศภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

6. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามฉบับที่ 2 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากผลของแนวทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร

8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ความถี่ (Frequency)
2. ร้อยละ (Percentage)
3. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
5. การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมทุกด้าน

(n=66)

ข้อที่	การนิเทศภายใน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1	ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง	4.45	0.53	มาก	1
2	ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม	4.37	0.56	มาก	2
3	ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ	4.22	0.55	มาก	5
4	ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.31	0.55	มาก	4
5	ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน	4.36	0.51	มาก	3
รวม		4.34	0.54	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง ($\bar{X}=4.45$, S.D.=0.53) รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ($\bar{X}=4.37$, S.D.=0.56) และต่ำสุดได้แก่ ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ ($\bar{X}=4.22$, S.D.=0.55)

ตารางที่ 2 ตารางสรุปประเด็นสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เห็นตรงกัน 3 ท่าน

ที่	ประเด็นสัมภาษณ์	ค่าคะแนน
1	ส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)	3
2	มอบหมายงานในหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจนและตรงกับความรูู้ ความสามารถของครู	3
3	ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ารับการอบรมพัฒนาเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน	3
4	อบรมเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทบทวน พัฒนา ปรับปรุง หลักสูตรสถานศึกษา	3
5	ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ	3

จากตารางที่ 2 พบว่า ประเด็นสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ที่เห็นตรงกัน 3 ท่าน ดังนี้ 1) ส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 2) มอบหมายงานในหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจนและตรงกับความรูู้ ความสามารถของครู 3) ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ารับการอบรมพัฒนาเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน 4) อบรมเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทบทวน พัฒนา ปรับปรุง หลักสูตรสถานศึกษา 5) ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง ค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ

2. แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีพหุแนวทาง ดังต่อไปนี้ 1) ส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 2) มอบหมายงานในหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจนและตรงกับความรูู้ ความสามารถของครู 3) ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ารับการอบรมพัฒนาเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน 4) อบรมเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทบทวน พัฒนา ปรับปรุง หลักสูตรสถานศึกษา 5) ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

อภิปรายผล

จากสรุปผลการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการภายในสถานศึกษาเพื่อรับผิดชอบการนิเทศ มีการสรุปผลการปฏิบัติงานของครูเพื่อเป็นแนวทางให้ครูปรับปรุงการจัดการ

เรียนการสอนโดยใช้ความสัมพันธ์อันดี ส่งเสริมให้ครูตระหนักถึงการอยู่ร่วมกัน รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ และยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สร้างความรู้ความเข้าใจกระบวนการทำงานให้กับครู โดยยึดวัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นหลัก ส่งเสริมให้ครูมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ มีความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมให้ครูรู้จักการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย สนับสนุนให้ครูเข้าร่วมประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ความต้องการของผู้เรียน ท้องถิ่น และชุมชน ส่งเสริมให้ครูใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหา และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิกานต์ พันธินราช (2561, น. 61) วิจัยเรื่อง สภาพการดำการนิเทศภายใน โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายปิ่นมาลา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชชุดา เขียวช่อม (2561, น. 74) วิจัยเรื่อง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสภวิทยเขตทัพหลวง แฉงงาม พบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขตทัพหลวงแฉงงามในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญ์พิริยะ กรุณา (2563, น. 45) วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสำนักงานเขตมินบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าสภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีพหุแนวทาง ดังต่อไปนี้ 1) ส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 2) มอบหมายงานในหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจนและตรงกับความรู้ ความสามารถของครู 3) ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ารับการอบรมพัฒนาเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน 4) อบรมเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทบทวน พัฒนา ปรับปรุง หลักสูตรสถานศึกษา 5) ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีพหุแนวทาง เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ให้ความเห็นไว้เป็นแนวทางได้ 3 กลุ่มของแนวทางการพัฒนา ซึ่งแบ่งออกเป็นความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นเหมือนกัน 3 ท่านอยู่ 5 แนวทาง ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่เหมือนกัน 2 ท่าน อยู่ 7 แนวทาง และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นแตกต่างกัน อยู่ 5 แนวทาง ดังนั้น ผู้วิจัยได้นำแนวทางของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นตรงกัน 3 ท่าน มาใช้เป็นประเด็นหลักในการสังเคราะห์เพื่อทำเป็นโครงการในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานครไว้ในข้อเสนอแนะของงานวิจัยฉบับนี้ จากผลการวิจัยที่พบว่ามีแนวทางการพัฒนา 5 แนวทางดังกล่าวข้างต้นนั้น ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของสายวิญญ์ ดวงสนาม (2561, น. 94) เรื่อง การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผน ซึ่งสอดคล้องกับ แนวทางการพัฒนาทั้ง 5 ด้านที่ผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ในการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษาทุกชั้นตอนต้องมีการวางแผนงาน มีการดำเนินการนิเทศ มีการประเมินผล และมีการประชุมหลังการประเมินเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ตามข้อค้นพบของ สายวิญญ์ ดวงสนาม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจริยาภรณ์ เรื่องเสน (2561, น. 8) วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า มีแนวทางการพัฒนาดังนี้ 1) ดานข้อมูลสารสนเทศ สภาพปัญหา 2) ดานการวางแผนการนิเทศ 3) ดานการปฏิบัติการนิเทศ 4) ดานการประเมินผลการนิเทศ 5) ดานการขยายผล เผยแพร่ ต่อยอด แนวทางการพัฒนาทั้ง 5 ด้านดังกล่าว สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของผลการวิจัยทั้ง 5 ด้านของการวิจัยครั้งนี้ทุกแนวทาง และสอดคล้องกับงานวิจัย ของจริยา ศรีชนะ (2563, น. 176) เรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายใน

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้ 1) ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน 2) ด้านการวางแผน และพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน 3) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน 4) ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน 5) ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืนภายในโรงเรียน แนวทางการพัฒนาดังกล่าวทั้ง 5 ด้าน สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของการวิจัยฉบับนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวทางการพัฒนาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมีพหุแนวทางมาสังเคราะห์และเขียนเป็นโครงการเพื่อนำเสนอผู้บริหารสถานศึกษา พิจารณานำไปใช้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในปีต่อไป

- 1) โครงการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
- 2) โครงการทบทวน พัฒนา ปรับปรุง หลักสูตรสถานศึกษา
- 3) โครงการอบรม เรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน
- 4) โครงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 5) โครงการพัฒนาศักยภาพการทำงานเป็นทีม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการนิเทศโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดกรุงเทพมหานคร

2.2 ควรศึกษาวิจัยด้านการส่งเสริมการนิเทศการสอนรายวิชาในหลักสูตรท้องถิ่น

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ.
- จรรยา ศรีชนะ. (2563). **การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- จริยาภรณ์ เรืองเสน. (2561). “**แนวทางพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2**”. วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ปีที่ 3 ฉบับที่ 6 (กรกฎาคม-ธันวาคม): 13.
- พิชญ์พิริยะ กรุณา. (2563). **แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพมหานคร.
- วิษชุดา เขียวช่อม. (2561). **การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงาม**. การค้นคว้าอิสระปริญญาามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร , นครปฐม.
- ศศิกานต์ พันโนราช. (2561). **สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายปิ่นมาลา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7**. งานนิพนธ์หลักสูตรการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา,ชลบุรี.
- สายวินิตย์ ดวงสนาม. (2561). **การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- สิทธิพล อาจอินทร์. (2563). **ศาสตร์และศิลป์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- Carl D. Glickman. (2007). **Stephen P. Gordon and Jovita M. Ross-Gordon (7th ed)**. Supervision and Instructional Leadership. A Developmental approach. Boston : Allyn & Bacon.
- John W. (1978). **Best Research in Education Englewood Cliffs**. New Jersey: PrenticeHall.
- Lee J. Cronbach. (1978). **Essential of psychological Testing (3 rd ed)**. New York: Herper&Row Publishers.
- Likert, Rensis. (1967). “*The Method of Constructing and Attitude Scale*”, **Reading in Attitude Theory and Measurement**. Fishbein, Martin, Ed. New York: Wiley&Son.
- Robert V. Krejcie, and Daryle W. (1970). **Morgan, Determinining Sample Size for Research Activities**. Educational and Psychological Measurement.